

در گفت‌وگو با نمایندگان، مصوبه حمایت مجلس از افشاگران فساد و معضلات شفافیت بررسی شد

دردسر امضاهای طلایی

علت‌العلل فساد در کشور اقتصاد دولتی است، دنبال سوت‌زن نباشیم

وقتی خلا قانونی وجود دارد، گاهی با افشاگران فساد برخورد هم می‌شود

همان خلاها است». نماینده مردم شیراز در مجلس یازدهم درباره مصوبه فوق توضیح داد: «کسی که گزارش فساد می‌دهد، باید هم از نظر امنیتی و هم قانونی مورد حمایت قرار گیرد. این‌طور نباشد که اگر گزارشی از فساد یا تخلفی در سیستم اداری می‌دهد، منجر به اخراج او شود یا از سوی این افراد مورد تهدید امنیتی قرار گیرد. همچنین باید مشقوق‌های مالی برای این گزارش‌ها تعیین شود تا برای افراد ایجاد انگیزه کند». او ادامه داد: «بنابراین از آنجایی که درباره گزارش‌های مربوطه به مراجع ذی‌صلاح خلا قانونی وجود داشت، باید این خلاها را پر می‌کردیم تا این مشکل حل شود. همچنین این طرح می‌تواند جلوی بسیاری از فسادهای بعد از این را بگیرد؛ یعنی بیش از اینکه جنبه تبییی داشته باشد، جنبه پیشگیری دارد».
قادری افزود: «این قانون کمک می‌کند کسانی که زمینه فساد برایشان فراهم است، این زمینه برایشان از بین برود و شاهد سلامت نظام اداری کشور باشیم».

این نماینده مردم شیراز در پاسخ به اینکه تجربه نشان داده گاهی با افرادی که افشاگر تخلفی بودند هم برخورد شده و این تناقض است! گفت: «وقتی خلا قانونی وجود داشته باشد، چنین اتفاقاتی هم ممکن است رخ دهد، اما اگر پشتوانه قانونی وجود داشته باشد، چنین تناقضاتی را شاهد نخواهیم بود». او همچنین در پاسخ به اینکه چرا به‌صورت مخفیانه و سیستمی باید گزارش فساد ارائه شود، این رفتار منجر به برخورد سلیقه‌ای و گزینشی با گزارش‌های ارسالی نخواهد شد؟ اظهار کرد: «تا زمانی که جرمی اثبات نشده باشد، اعلام عمومی آن اعتبار مدیر را زیر سؤال می‌برد. البته اینکه به بحث فساد به‌طورکلی در رسانه‌ها پرداخته شود، آزاد است و منعی ندارد اما نمی‌توان تا قبل از اینکه اتهامی در دادگاه اثبات شود، آن را رسانه‌ای و عمومی کنیم و دلیل ثبت مخفیانه فساد در سامانه به همین دلیل است».

باید با هر نوع فساد در هر سطحی برخورد شود

از طرفی، معین‌الدین سعیدی، نماینده مردم چابهار در مجلس یازدهم نیز در گفت‌وگو با «شرق» دراین‌باره توضیحاتی متفاوت بیان کرد. او تأکید کرد: «مسئلا یکی از رویکردهای اصلی انقلاب ما توسعه عدالت بوده است و توسعه عدالت جز با مبارزه با فساد معنایی نخواهد داشت». سعیدی ادامه داد: «کسانی که در سال ۵۷ انقلاب کردند، یکی از مهم‌ترین دلایلشان زدودن مظاهر فساد خصوصا فساد در بین مسئولان بوده است. از آنجایی که یکی از شعارهای اصلی مجلس یازدهم هم مبارزه با فساد

بود و دولت سیزدهم هم بعد از روی کارآمدن بحث گشت ارشاد مسئولان را مطرح کرد، این امید در دل مردم ایجاد شد که قرار است با فساد سازمان‌یافته برخورد شود؛ خصوصا کسانی که از طریق رانت می‌توانند به منابعی دسترسی داشته باشند. بنابراین ما در برابر این احساسی که ایجاد کرده‌ایم، مسئولیم». این نماینده دور یازدهم مجلس افزود: «اما درواقع مبارزه با فساد به این راحتی نیست و چند لایه دارد. در بسیاری از کشورهای دنیا به‌طورکامل مصادیق «قانون از کجا آورده‌ای» عمل می‌شود. احزاب وجود دارند و عملکرد مالی کاملا شفافی دارند و هر کارگزاری اگر بخواهد از یک ساختار اجرایی خارج شود در آن نظام شفاف خودش را نشان می‌دهد. مهم‌تر از همه ما رسانه‌های توانمند و آزادی داریم که رکن چهارم دموکراسی است. در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، خود رسانه‌ها مهم‌ترین مانع برای ابتلای مسئولان به فساد هستند».

سعیدی توضیح داد: «طرحی که کلیات آن برای حمایت از افشاکنندگان فساد در مجلس تصویب شد، طرح خوبی است. حمایت از سوت‌زنان فساد اقتصادی یک ضرورت در هر ساختار اداری- اجرایی است. اگر به‌طور واقعی از این افراد حمایت کنیم، کار درستی انجام داده‌ایم. البته ما تجربه‌های تلخی دراین‌باره داشته‌ایم و اینکه این فساد متعلق به کجا بوده است، شاید برخورد‌های متناقضی صورت گرفته است؛ درحالی‌که نباید دراین‌باره تفاوت و تبعیضی قائل ششویم». او تصریح کرد: «باید با هر فساد در هر سطحی برخورد شود. آموزه‌های دینی ما هم دراین‌باره تأکیدی دارند. فساد در ساختارهای اداری و اجرایی خودش را در پایین‌ترین لایه‌های اجتماعی هم می‌کشاند؛ پس اگر بنای جدی برای مقابله با فساد وجود دارد، علاوه بر این طرح مجلس که طرح خوبی است و می‌تواند کمک‌کننده باشد، در کنار آن حتما باید زمینه‌های حمایت از جریان آزاد اطلاعات در رسانه‌ها هم اتفاق بیفتد؛ یعنی کسانی که در هر مقطعی افشای فساد می‌کنند، بدون توجه به وابستگی‌های سیاسی و جناحی باید از آنها حمایت شود». سعیدی اضافه کرد: «صدالبته این به معنای پرده‌دری و هتاکي نیست و در همه دنیا یک‌سری پارامترهایی وجود دارد تا به هرکسی اتهاماتی زده نشود؛ اما باید قبول کنیم تا زمانی که رانت وجود دارد، فساد هم هست. به‌عنوان مثال یکی از مصادیق فساد دورخی‌بودن قیمت ارز است. وقتی ارز دورخی‌ی شود، حتما ایجاد رانت می‌کند و بسیاری وسوسه می‌شوند. پس باید هم با زمینه‌های فساد مبارزه کنیم و هم با زمینه‌های اقتصادی که محرک فساد هستند، مقابله کنیم».

ممکن است برخی از روی غرض گزارش اشتباه به رسانه‌ها بدهند

قاسم ساعدی، نماینده مردم دشت آزادگان در مجلس یازدهم نیز در گفت‌وگو با «شرق» درباره مصوبه فوق این‌گونه توضیح داد: «مقصود از افشاگری و حمایت از افشاگران فساد پرداختن به بحث جنجالی و رسانه‌ای آن نیست، بلکه گزارش‌دادن به دستگاه‌های نظارتی با مستندات است. اگر اجازه دهیم رسانه‌ها دراین‌باره افشاگری کنند، ممکن است مستندات کافی در دست نداشته باشند و منجر به بردن آبروی افراد شود؛ یعنی ممکن است به دلیل بغض و برای تسویه‌حساب‌های سیاسی و شخصی گزارش خلاف داده شود. بنابراین افشاگری پنهان به دستگاه‌های ناظر همراه با مستندات کافی مدنظر مجلس است و سعی داریم این افراد گزارش‌دهنده و سوت‌زنان فساد را مورد حمایت قانون داشته باشیم تا گزندی به آنها نرسد».

نماینده مردم دشت آزادگان و هویزه در مجلس همچنین ادامه داد: «از طرفی سعی کردیم اقدامی تشویقی هم برای آنها ایجاد کرده باشیم تا کسی که از فساد اطلاع دارد، دراین‌باره شفاف‌سازی کند؛ پس این طرح مجلس را مفید می‌دانم. البته تمام کار نیست، اما می‌تواند طرحی کمک‌کننده برای مقابله با فساد باشد».

علت‌العلل فساد در کشور اقتصاد دولتی است

اما توضیح جلیل رحیمی جهان‌آبادی، عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، درباره تصویب کلیات طرح حمایت از افشاگران فساد از نوع دیگری بود. اگرچه او هم این مصوبه را مثبت ارزیابی کرد، اما به «شرق» گفت: «یکی از عارضه‌هایی که در کشور داریم و نمی‌توانیم نسبت به آن بی‌تفاوت باشیم و نادیده بگیریم، مسئله فساد گسترده مالی است. فساد گسترده مالی به دلایل مختلفی روی می‌دهد».

نماینده تایباد و باخرز در مجلس علت فساد گسترده را «اختیارات وسیع و امضاهای طلایی، قوانین ناقص و نبود نظارت کافی» دانست که می‌تواند شرایطی ایجاد کند که فرد دچار فساد مالی در بخش اداری خودش شود.

رحیمی جهان‌آبادی بیان کرد: «بعید به نظر می‌رسد که با این طرح مجلس مشکلی حل شود، اما یکی از کارهایی که می‌توان انجام داد، این است که اگر کسی مسائل تخلفات مالی را گزارش و افشا می‌کند، او را تحت حمایت قانون قرار دهیم. طرحی که در مجلس در دست بررسی است، قصد دارد چنین حمایتی را ایجاد کند؛ یعنی باید مشوق‌ها و حمایت‌هایی ایجاد کنیم که شخص تمایل داشته باشد فساد را افشا کند».

او توضیح داد: «این قانون قصد دارد از طرفی مشوق اقتصادی و از طرفی حمایتی قانونی ایجاد کند که این افراد تحت حمایت قانون باشند تا با فساد مبارزه شود؛ اما به نظرم این مصوبه نمی‌تواند مشکلی را حل کند». این نماینده چند دوره مجلس مبارزه با فساد را در چند محور لازم و ضروری دانست و گفت: «معتقدم مبارزه با فساد در چند محور باید محقق شود؛ یکی محدودسازی اختیارات، دوم شفاف‌سازی تصمیمات و در آخر هم نظارت دقیق؛ چراکه وقتی طبق قانون یک شهردار یا یک مودی مالیاتی و مسئول در فلان وزارتخانه می‌تواند با یک امضا سودی میلیاردی ایجاد کند یا جلوی یک سود میلیاردی را بگیرد. وقتی این اختیارات را به کسی داده‌ایم، چطور می‌توانیم مانع از فساد او شویم؟». رحیمی جهان‌آبادی تأکید کرد: «به نظر من این راه مبارزه با فساد نیست، بلکه این قانون مبارزه با معول است. علت جای دیگری مثل اختیارات وسیع و شفاف‌نبودن تصمیمات است و اینکه در قوانین به صورت مشخص اختیارات تعریف‌شده‌ای برای افراد نداریم، زمینه فساد را مهیا می‌کنیم». عضو کمیسیون امنیت ملی ادامه داد: «در حقیقت علت‌العلل فساد در کشور اقتصاد دولتی است. کسی از شرکت خودش اختلاس نمی‌کند و اختلاس زمانی ایجاد می‌شود که منابعی مربوط به غیر در اختیار فرد باشد. اختیاراتی مربوط به غیر که می‌تواند با آن تصمیمات و امکانات، برای خودش منابع مالی کسب کند. بنابراین اگر می‌خواهیم با فساد مبارزه کنیم، باید اقتصاد دولتی را حذف کنیم». این نماینده چند دوره مجلس این مصوبه مجلس را مثبت اما ناکافی دانست و گفت: «به اعتقاد من دولت باید ناظر باشد، نه تاجر. دولت ناظر باشد، نه صادرکننده و واردکننده. دولت ناظر باشد بر یک عرضه اقتصادی سالم مبتنی بر قانون عرضه و تقاضا در اقتصاد. همچنین بخش خصوصی را باید حمایت کنیم؛ اما متأسفانه بخش خصوصی ما ضعیف است و اقتصادمان دولتی است و امضاهای ما دارای اختیاراتی مبهم و وسیع است. با این توصیف، معلوم نیست چهارتا سوت‌زن هم مورد حمایت قرار بگیرند یا نگیرند. معلوم نیست چه بلایی سرشان بیاید. به این دلایل این طرح مجلس قانون ناقصی است و نمی‌تواند کمک‌کننده باشد».

رحیمی جهان‌آبادی از قوانین متناقض ایراد گرفت و گفت: «مجلس دنبال حمایت از افشاکنندگان فساد است، اما از طرفی جلوی گردش آزاد اطلاعات گرفته می‌شود و با رسانه‌ها به دلایلی برخورد می‌شود؛ درحالی‌که گردش آزاد اطلاعات لازم است و رسانه باید آزاد باشد. اگر از رسانه‌ها حمایت شود و در چارچوب قانون، رسانه محدود نشود، جلوی فسادهای بزرگ گرفته می‌شود. هم آزادی رسانه و هم نظارت قانونمند بر فعالیت رسانه می‌تواند مشکلات را حل کند. هرچند تأکید می‌کنم علت‌العلل فساد در کشور همان اقتصاد دولتی است و باید این مشکل اصلی را حل کنیم».

ریمونددویل

RAYMOND WEIL

GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran